

תלמודו בידו

דף יא עמוד א

[א] על מה נאמר "והיה לה' לשם לאות עולם לא יכרת" ?

[מדף י עמוד ב]

[ב] מתי התקיים "לא מאסתי ולא געלתי לכלותם להפר בריתי אתם, כי אני ה' ?

[ג] מה נדרש מהשם "אחשורוש" ?

[ד] למה כפלו הלשון "הוא אחשורוש", ומדוע נאמר "המולך" בלשון הווה ולא עבר ?

[ה] האם הודו וכוש סמוכות זו לזו ?

[א] "לשם", זו מקרא מגילה. "לאות עולם לא יכרת", אלו ימי פורים.

[ב] לא מאסתי: בימי בבל, שהעמיד את דניאל חנניה מישאל ועזריה. ולשמואל, בימי יון. לא געלתי: בימי היוונים, שהעמיד להם את שמעון הצדיק. ולשמואל, בימי נבוכדנצר. לכלותם: בימי המן, שהעמיד להם את מרדכי ואסתר. להפר בריתי אתם: בימי הרומיים, שהעמיד להם את בית רבי ושאר חכמי הדורות. כי אני ה': שלעתיד לבוא שומרם שאין כל אומה ולשון יכולה לשלוט בהם.

[ג] רב: שהיה כעין אחיו של ראש, דהיינו נבוכדנצר שהרג בעם ישראל והחריב את המקדש. שמואל: שבימיו הושחרו פניהם של ישראל כשולי הקדרה מחמת גזירותיו. ר' יוחנן: שכל הזוכרו אמר "אח ואוי לראשו". ר' חנינא: שהכל נעשו רשים ועניים בימיו, מרוב מס שהטיל עליהם.

[ד] הוא: שעמד ברשעו בתחילת מלכותו וכשגזר שלא יבנו את בית המקדש, ובזמן גזירת המן. המולך: בלשון הווה, ללמד שמלך מעצמו ולא היה מזרע המלוכה. יש שדורשים לשבח, משום שלא מצאו אדם אחר הראוי למלכות כמותו. ויש דורשים לגנאי, משום שתפס המלוכה על ידי שנתן ממון רב.

[ה] נחלקו אם הודו בצד אחד של העולם, וכוש בצדו השני, ללמד שמלך על כל העולם. או שסמוכות זו לזו, וכשם שמלך על אלו ביד חזקה, כך מלך על כל העולם.